

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี และระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชน ในการศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 25 ข้อ

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี โดยกำหนดเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนหรือภรรยา จำนวน 296 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 97.63 นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมานในการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ ได้แก่ t - test และ F - test ผลการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.30 มีอายุ 31 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 56.70 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.40 มีรายได้รวมต่อเดือน อยู่ระหว่าง 3,001 - 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.00 เป็นสมาชิกกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 65.40

มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 82.40 และมีระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 73.70

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของประชาชน

จากผลการศึกษาในระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของประชาชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า มีระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 73.70 กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากที่สุดในข้อที่ว่า การวางแผนทางเพื่อพัฒนาชุมชน ต้องมีการระดมความคิดเห็นร่วมกันของประชาชนในชุมชน ($\bar{x} = 0.92$) สำหรับระดับความรู้ รองลงมา คือ ข้อที่ว่า การพัฒนาชุมชนที่ถูกต้อง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักคิดและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ($\bar{x} = 0.90$) ส่วนข้อที่มีความรู้น้อยที่สุด คือ ข้อที่ว่า การสร้างความเจริญของชุมชนเป็นเรื่องของผู้นำชุมชนเท่านั้น ($\bar{x} = 0.32$)

ตารางที่ 5.1 สรุประดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของประชาชนตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี

(n = 289)		
ระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ (0.00 - 0.33)	7	2.40
ปานกลาง (0.34 - 0.67)	69	23.90
สูง (0.68 - 1.00)	213	73.70
รวม	289	100.00

จากตารางที่ 5.1 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 73.70) รองลงมา มีระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 23.90) และน้อยที่สุดมีระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับต่ำ (ร้อยละ 2.40)

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี

จากผลการศึกษาในระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า

ด้านผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านผลประโยชน์สูงสุดในเรื่องการได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชนเพื่อการเกษตรและอุปโภค บริโภคพอเพียงต่อความต้องการ และมีการระบายน้ำเสียของชุมชนอย่างถูกต้อง รองลงมาในเรื่องการได้รับประโยชน์จากโครงการป้องกันโรคไข้เลือดออกและพิษสุนัขบ้าทำให้คนในครอบครัวและชุมชนปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออกและพิษสุนัขบ้า และน้อยที่สุดในเรื่องมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเป็นสมาชิกกลุ่มโครงการส่งเสริมอาชีพเสริม

ด้านการปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการปฏิบัติการสูงสุดในเรื่องการอยากเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันยาเสพติดหรือเป็นสมาชิกอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยชุมชน รองลงมาในเรื่องการอยากเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มในโครงการส่งเสริมอาชีพเสริมต่างๆ ของชุมชน และน้อยที่สุดในเรื่องการร่วมปรับปรุงถนนและสะพานที่ชำรุดของชุมชนหรือการร่วมปรับปรุงไฟฟ้าริมทางเพื่อความปลอดภัยในการเดินทางยามกลางคืน

ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$) กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการตัดสินใจสูงสุดในเรื่องมีส่วนร่วมประชุมออกความคิดเห็นในการตัดสินใจคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมงานพัฒนาด้านสังคม เช่น การป้องกันยาเสพติด การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การจัดตั้งอาสาสมัครบรรเทา สาธารณภัยชุมชน รองลงมาคือ เรื่องการมีส่วนร่วมในการประชุมตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคในชุมชน เช่น โครงการฟื้นฟูแหล่งน้ำ และโครงการปรับปรุงการระบายน้ำเสียชุมชน และน้อยที่สุดในเรื่องการเข้าร่วมประชุมตัดสินใจคัดเลือกกิจกรรมหรือโครงการเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการปลูกต้นไม้ถวายในหลวง และโครงการดูแลรักษาต้นไม้ตามถนนสายหลักและพื้นที่สาธารณะ

ด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$) กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการประเมินผลสูงสุดในเรื่องมีส่วนร่วมประเมินผลสำเร็จในโครงการส่งเสริมอาชีพเสริมต่างๆ ในชุมชน รองลงมาในเรื่องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสภาพการซ่อมแซมถนนและสะพานที่ชำรุด และน้อยที่สุดในเรื่องมีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของการป้องกันโรคไข้เลือดออกและพิษสุนัขบ้า

ตารางที่ 5.2 สรุประดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี

ลำดับที่	การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม
1	ด้านผลประโยชน์	มาก
2	ด้านการปฏิบัติการ	ปานกลาง
3	ด้านการตัดสินใจ	ปานกลาง
4	ด้านการประเมินผล	ปานกลาง
	รวม	ปานกลาง

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดสมมติฐานว่า ประชาชนที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลและความรู้ในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน ซึ่งคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ และระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5.3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	0.043*	✓	
2. อายุ	0.001*	✓	
3. ระดับการศึกษา	0.000*	✓	
4. รายได้	0.333		✓
5. การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชน	0.000*	✓	
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	0.000*	✓	
7. ระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชน	0.473		✓

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อมองภาพการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายด้าน 4 ด้าน จะพบว่า ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติการ และด้านการประเมินผลนั้น อยู่ในระดับปานกลาง แต่ในด้านผลประโยชน์ที่ทางประชาชนได้รับจากกิจกรรมโครงการต่างๆ นั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการอยู่ในระดับมาก

ด้านผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะโครงการพัฒนาชุมชนต่างๆ ที่มีนั้นเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้กลุ่มตัวอย่างเห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่มีในชุมชน ซึ่งจักรพงษ์ ฟองชัย (2544 : 22) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมอาจเกิดจากความสมัครใจ หรืออาจเกิดจากการถูกชักจูง หรือเกิดจากการบังคับก็ได้ ดังนั้น การที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนต่างๆ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบสมัครใจหรือถูกบังคับชักจูงก็ตาม แต่ถ้าได้เข้าร่วมในกิจกรรมโครงการต่างๆ แล้วผลลัพธ์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่างๆ ออกมาแล้วประชาชนได้รับผลประโยชน์สูงสุด จึงถือว่ากิจกรรมโครงการต่างๆ ของชุมชนนั้นประสบความสำเร็จ ถ้าประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการต่างๆ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ส่วนในด้านการปฏิบัติการ ด้านการตัดสินใจ และด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง เพราะการร่วมปฏิบัติการนั้น เป็นเพียงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกิจกรรมโครงการต่างๆ เท่านั้น มิได้เป็นผู้ปฏิบัติเอง ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติตามที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สั่งให้ทำเท่านั้น จะเห็นได้ว่ารูปแบบของการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาชุมชนนั้น เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่เป็นสูตรสำเร็จของทาง อบต. ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในการระดมความคิด ค้นหาปัญหาสาเหตุ และร่วมกันตัดสินใจที่จะดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ในการพัฒนาชุมชนแทนการระดมความคิดจากประชาชนในชุมชนโดยตรง แต่เป็นการระดมความคิดจากตัวแทนประชาชนที่มีการศึกษาทำหน้าที่พัฒนาชุมชนท้องถิ่น แทนประชาชนในชุมชนที่เป็นเกษตรกร แต่ถึงแม้กิจกรรมโครงการต่างๆ จะเป็นกิจกรรมที่ทาง (อบต.) เป็นผู้กำหนด โดยประชาชนเป็นผู้ออกความคิดเห็นในการตัดสินใจคัดเลือกกิจกรรมที่ทาง อบต. เสนอมาเท่านั้นก็ตาม ซึ่งจะเห็นว่าเป็นการระดมความคิดจากตัวแทนประชาชนทางหนึ่งเช่นกัน เพราะสมาชิก อบต. ก็คือ ประชาชนในตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อนุรักษ์ ปัญญาวงษ์ (2548 : 51 - 57) ในเรื่องของการพัฒนาชุมชนที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าเป็นการพัฒนาที่เน้นการกระทำ และจุดหมายปลายทางที่ได้มีการวางแผนไว้แล้วว่า

ต้องการจะเปลี่ยนแปลงอะไร และแนวคิดของ โกวิทย์ พวงงาม และคณะ (2533 : 16 - 17) ที่ว่ารากฐานของการพัฒนาชุมชน ก็คือ การพัฒนาคนในชุมชนเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน ฉะนั้น วัตถุประสงค์สำคัญของการพัฒนาชุมชน จึงมุ่งกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มได้รู้จักใช้ความสามารถของตนเองช่วยตนเอง และเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ความเจริญให้ท้องถิ่น โดยอาศัยความต้องการที่แท้จริง หรือความคิดริเริ่มของประชาชนในชุมชนนั่นเอง เป็นหลักในการดำเนินงาน ซึ่งถือว่าการกิจกรรมโครงการพัฒนาตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี เป็นกิจกรรมโครงการหนึ่ง ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เพราะการที่ประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนาอย่างสูงสุดถือว่าเป็นความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนเช่นกัน

ดังนั้น การพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาและความต้องการของตนเอง ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและวางโครงการ เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนด้วยตนเอง และถ้าหากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพราะขาดศักยภาพบางประการ ก็เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปเสริมและสนับสนุน การพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้สมาชิกในชุมชนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสิ่งแวดล้อม แม้โครงการพัฒนาชุมชนจะได้รับอิทธิพลจากหน่วยงานภาครัฐ แต่ความสำคัญอยู่ที่โครงการเหล่านั้นเป็นของคนในชุมชนเอง และมีประโยชน์ต่อคนในชุมชนนั้นๆ เพราะฉะนั้นการพัฒนาชุมชนที่ดีที่สุดคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาชุมชนนั่นเอง

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนของประชาชน

จากการศึกษา พบว่า ระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชนของประชาชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้มากที่สุด ในข้อที่ว่า การวางแผนทางเพื่อพัฒนาชุมชนต้องมีการระดมความคิดเห็นร่วมกันของประชาชนในชุมชน สำหรับระดับความรู้รองลงมาคือ ข้อที่ว่า การพัฒนาชุมชนที่ถูกต้อง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักคิดและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ส่วนข้อที่มีความรู้น้อยที่สุดคือ ข้อที่ว่า การสร้างความเจริญของชุมชนเป็นเรื่องของผู้นำชุมชนเท่านั้น

ความรู้ในการพัฒนาชุมชนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง เป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาต่างๆ ของทาง อบต. ซึ่งจากการมีส่วนร่วมในการเข้ารับการฝึกอบรมของทาง อบต. นี้เองเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูง รวมถึงการติดตามข่าวสารต่างๆ จากทางราชการ ซึ่งโกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์ (2543 : 20) ได้กล่าวว่า การวัดความเข้าใจ (Understanding) เป็นการวัดระดับที่ 2 คือ ความกระจ่าง

ในสิ่งที่ทำได้แล้ว เช่น ทราบว่าการคูณ คือ การบวกทางลัดนั่นเอง หรือการทราบและเข้าใจ นิยามศัพท์ต่าง ๆ ซึ่งในการวัดระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชนของกลุ่มตัวอย่างก็เป็นการวัด ความเข้าใจในการนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมรับการฝึกอบรม จากทาง อบต. นั้นมีส่วนสำคัญในการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่กลุ่มตัวอย่างเป็น อย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กู๊ด คาร์เตอร์ วี (Good, Carter V. 1973 : 325) ที่ได้กล่าวว่า ความรู้ เป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับจากการศึกษา ข้อเท็จจริง ปรากฏการณ์ และรายละเอียด ต่าง ๆ โดยผ่านการรวบรวมและสะสมไว้เพื่อสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ความสามารถในการตัดสินใจ และทักษะต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้นั่นเอง

ระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง เป็นเพราะการเข้ารับ การฝึกอบรมของทาง อบต. ที่ได้จัดให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาชุมชน ที่ว่ากระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดเป็นแนวทางหลักของการพัฒนาชุมชนและทรัพยากรบุคคล ที่ทำให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเอง

3. ผลการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นลักษณะคุณลักษณะ ส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะในสังคมต่างจังหวัดนั้นยังให้ความ เคารพนับถือ ยกย่องเพศชายเป็นผู้นำอยู่ ซึ่งหน้าที่การงานนอกบ้านนั้นยังถือว่าเป็นหน้าที่ ของทางเพศชายมากกว่า เพศหญิงนั้นต้องทำงานไร่ สวนช่วยเพศชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัว แล้วยังต้องดูแลบ้านเรือนตามวัฒนธรรมไทยแต่เดิมอยู่ โดยที่เพศชายไม่ได้ช่วยทำงานบ้านเลย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมเดิมที่ยังถือปฏิบัติอยู่ในสังคมเกษตรกรรม ดังนั้นเวลาที่นอกเหนือจากการทำ การเกษตรกรรมแล้วเพศหญิงยังต้องดูแลบ้านเรือน ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เท่ากับเพศชายที่มีเวลาว่างนอกเหนือจากการทำงานภาคเกษตรกรรมแล้ว ดังนั้นความรับผิดชอบ ในการเข้าร่วมโครงการกิจกรรมต่าง ๆ จึงเป็นของเพศชายมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล วิบูลย์ศรีชัย (2546) ที่แสดงว่า เพศหญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง อยู่ ในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนต่ำกว่าเพศชาย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31 ปีขึ้นไปอยู่ใน

ช่วงของผู้ที่มีความตั้งใจจริงและรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงได้รับการยอมรับจากชุมชน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 18 - 22 ปี และ 23 - 25 ปี เป็นวัยที่ยังอยู่ในช่วงวัยรุ่น หรือวัยเริ่มทำงานซึ่งยังขาดการยอมรับจากชุมชนที่มองว่ายังไม่เป็นผู้ใหญ่เพียงพอ ซึ่งในสังคมต่างจังหวัดในหมู่บ้านนั้นมักจะเป็นเครือญาติกันทั้งหมด และให้ความสำคัญกับการเคารพผู้อาวุโสมากกว่าจึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมในโครงการกิจกรรมต่างๆ มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจตน์ มงคล (2547) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลตำบลบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันตามอายุ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 40 - 50 ปี จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนสูงที่สุด

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวบ้านมีอาชีพเกษตรกรนั้นส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ทำให้มีเวลาว่างระหว่างวันจากการทำเกษตรกรรมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ ได้สม่ำเสมอ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอนุปริญญาหรือสูงกว่า จะประกอบอาชีพรับจ้างตามบริษัทเอกชน หรือเป็นลูกจ้างชั่วคราวตามหน่วยงานราชการต่างๆ ทำให้ ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกครั้ง รวมถึงการไม่ให้ความสำคัญในผลประโยชน์ของกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่จะเข้าร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1981) ที่ว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมองเห็นช่องทางในการเข้าไปมีส่วนร่วม ประชาชนจำนวนมากเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมในกิจกรรมของสังคมแต่ก็ไม่อาจเข้าร่วมกิจกรรมได้ เนื่องจากมองไม่เห็นช่องทางของการเข้าร่วม หรือมองเห็นช่องทางแต่มองไม่เห็นต่อไปว่าเข้าร่วมแล้วไม่ได้รับผลตามที่คาดหวังไว้ เนื่องจากการเข้าไปมีส่วนร่วมนั้น ไม่ได้มีการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ กฎระเบียบแบบแผน ลักษณะการทำงาน เงื่อนไขการเข้าร่วม เป็นต้น

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะสภาพสังคมในชุมชนตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีนั้นเป็นชุมชนเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ มีการดำเนินชีวิตที่พึ่งพาอาศัยกันและกัน เอื้ออาทรต่อกันให้ความร่วมมือในกิจกรรมโครงการต่างๆ ตามวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยไม่เกี่ยวกับรายได้ที่ต่างกัน ไม่ว่าจะมียาได้ในระดับใดก็ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเต็มที่ตามกำลังความสามารถของคนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเรื่องปกติตามสังคมเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะ ประทีปภิรมณ์ (2546) ที่ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกันตามรายได้

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งกาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530 : 217 - 218) ได้กล่าวว่า การตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม ไม่ได้เป็นหลักการตามเหตุผลของการเก็บกำไรผลประโยชน์สูงสุดทางวัตถุ หากแต่ตัดสินใจเข้าร่วมบนพื้นฐานคุณค่าอย่างอื่น ผลประโยชน์ทางวัตถุเป็นสิ่งที่ตามมา เพราะการที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนนั้นย่อมเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการของกลุ่มมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมโครงการต่างๆ ก็คือ การพัฒนาชุมชนให้ไปในทางที่ดีขึ้น ไม่ใช่เป็นในรูปของวัตถุเท่านั้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน จะไม่เห็นถึงประโยชน์ของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแต่อย่างใด

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากกว่า เป็นเพราะคนกลุ่มนี้เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงชุมชนในช่วงที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น เมื่อได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ จากทางหน่วยงานรัฐฯ ซึ่งต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชน 1 - 5 ปีนั้น จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนน้อยกว่า เพราะเมื่อได้เข้ามาอยู่อาศัยในชุมชน ก็พบกับสภาพปัจจุบันที่เป็นผลมาจากการพัฒนาผ่านกิจกรรมโครงการต่างๆ แล้ว ต่างจากผู้ที่อยู่อาศัยมานาน ซึ่งเห็นความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นจากกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่ได้ร่วมกันทำ จึงให้ความสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เป็นที่ไปในทางที่ดียิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอิระวัชร จันทรประเสริฐ (2541 : 120) ที่ว่ากระบวนการพัฒนาชุมชนย่อมต้องอาศัยระยะเวลาในการปรับเปลี่ยน ผู้คนที่อาศัยในชุมชน คือ ตัวจักรสำคัญที่จะนำชุมชนพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการได้

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนต่างกันจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรีแตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมโครงการต่างๆ นั้น สามารถเพิ่มพูนความรู้ในการพัฒนาชุมชนได้จากการเรียนรู้ผ่านทางกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่มีในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ กู๊ด คาร์เตอร์ วี (Good, Carter V. 1973 : 325) ที่กล่าวว่า ความรู้เป็นประสบการณ์ต่างๆ ที่บุคคลได้รับจากการศึกษาข้อเท็จจริง ปรากฏการณ์ และรายละเอียดต่างๆ โดยผ่านการรวบรวมและสะสมไว้เพื่อสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ปัจจัยสำคัญ คือ ประชาชนต้องมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี สามารถสรุปข้อเสนอแนะ อันเกิดจากผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลให้มากกว่านี้โดยเฉพาะในประเด็นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของการป้องกันโรคไข้เลือดออก และพิษสุนัขบ้า และควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน อนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติในชุมชน
2. ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น
3. ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการสาธารณสุขประเภทต่างๆ ในชุมชน เช่น ไฟฟ้า ถนน สะพาน
4. ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลความสำเร็จของโครงการด้านสาธารณสุข เช่น การป้องกันโรคไข้เลือดออกและพิษสุนัขบ้า

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในตำบลอื่นๆ ของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหา แนวทางแก้ไข และการสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในทุกด้านให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต
2. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและสร้างตัวแบบกิจกรรมด้านอื่นๆ